

Раїса Шулигіна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри дошкільної освіти,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ НАУКОВО-ПОШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Сучасна система дошкільної освіти потребує фахівців, здатних до самостійного наукового пошуку, критичного мислення та творчого застосування знань. Самостійна науково-пошукова діяльність здобувачів дошкільної освіти виступає важливим чинником формування їхнього професійного зростання, автономії та готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Вона сприяє розвитку дослідницької культури, креативного мислення, формуванню ціннісних орієнтацій та інтеграції міждисциплінарних знань [1; 2].

Відтак, можна стверджувати, що організація самостійної діяльності майбутніх фахівців дошкільної галузі ґрунтується на принципах активності, інтеграції знань, рефлексивності та ціннісно-орієнтованого навчання. За Безпосередньо моделювання професійної діяльності майбутнього фахівця є одним із способів вирішення інноваційних завдань у викладанні академічних дисциплін студентам вищих закладів освіти, а використання методів ситуаційного моделювання в освітньому процесі вищої освіти є актуальним і необхідним питанням сьогодення [4, с. 2]. Як зазначають дослідники, інноваційні технології у підготовці вихователів дозволяють поєднувати академічну чіткість із творчою свободою, що є необхідною умовою сучасної освіти [2].

Розглянемо більш детально інноваційний інструментарій (підходи, технології, методи тощо), який сприяє вирішенню нагальних освітніх питань.

Проектно-дослідницький підхід розкривається через виконання студентами міні-досліджень, спрямованих на вирішення актуальних проблем дошкільної освіти, що формує навички планування, аналізу та презентації результатів. Він спрямований на формування у майбутніх фахівців дослідницької компетентності, що відповідає реальним викликам дошкільної освіти. Очікувані результати включають здатність формулювати проблему, висувати дослідницькі запитання, передбачення, обирати адекватні методи збору даних, аналізувати результати та презентувати висновки [1]. Одночасно розвивають навички планування, аналітичну культуру й академічну комунікацію, інтегруючи педагогіку, психологію та цифрові технології [2].

Використання **методу кейсів** передбачає здійснення аналізу конкретних педагогічних ситуацій з пошуком інноваційних рішень з метою розвинути у студентів здатність аналізувати реальні педагогічні ситуації, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, обґрунтовувати інноваційні рішення, генерувати їх та впроваджувати в освітній процес закладів дошкільної освіти. Логіка методу полягає у взаємопов'язаній послідовності від проблемної ситуації до

багатоваріантних пояснень, далі – до зваженого вибору дій та рефлексії наслідків і етичних аспектів [1; 2]. Очікувані результати: критичне мислення, робота з невизначеністю, командна взаємодія, аргументована комунікація, адаптація рішень під контекст конкретної групи або дитини, етичні дії, впевненість та прийняття обґрунтованих рішень у складних умовах.

Інтерактивні технології – використання онлайн-платформ, електронних бібліотек, симуляторів педагогічних процесів тощо. Інтерактивні технології створюють повний цикл підготовки майбутніх вихователів: від доступу до якісних знань – через симуляційні тренування рішень до впровадження змін у практику та їх доказового оцінювання. Вони підтримують культуру рефлексії, етичності й командної взаємодії, підвищуючи готовність студентів до роботи в складних, динамічних умовах дошкільної освіти [1; 2]. Наводимо окремі приклади можливих інтерактивних завдань для студентів:

- вибір *стратегії регуляції емоцій* («гілкування») – отримання миттєвого фідбеку (зворотного зв'язку) та план впровадження у групі;
- *e-бібліотечний челлендж*: за 60 хв. – знайти 5 якісних джерел, оформити цитати за ДСТУ, коротко синтезувати доказову базу [2];
- *рольова зустріч з родиною* (відео): підготовка комунікаційного плану, проведення онлайн-діалогу, самоаналіз за рубрикою емпатії та ясності [1];
- *аналітика участі*: інтерпретація дашбордів LMS (Learning Management System), план підтримки студентів «у зоні ризику». Ці платформи підвищують ефективність навчання, дозволяючи студентам швидше засвоювати матеріал і краще готуватися до своєї професії [3].

Рефлексивні практики – ведення «щоденників дослідника», створення портфоліо, що відображає індивідуальну траєкторію розвитку особистості. Такі практики мають на меті перетворити досвід у знання: студент усвідомлює власні дії, закономірності, коригує підходи та фіксує власний прогрес. Очікувані результати виражаються у підвищенні самосвідомості, розвитку критичного мислення, здатності аргументовано обґрунтовувати педагогічні рішення та формування доказового портфоліо для працевлаштування.

Щоденник дослідника має бути практичним – спрямованим на дію та мати орієнтовану структуру запису: дата і контекст (коротко); опис події або експерименту (факти); спостереження та дані (що спостерігали, вимірювали, фіксували); інтерпретація (що це може означати); наступні кроки (корекції, припущення тощо); рефлексія емоцій і ролі (відчуття, дії). Такий формат широко застосовується у щоденниках педагогічної практики і рекомендований для планування діяльності та систематизації досвіду майбутнього фахівця.

Портфоліо як доказовий артефакт демонструє компетентності, а не лише активність. Ключові елементи: цілі компетентностей, вибрані артефакти з короткими аналітичними коментарями, рубрики оцінювання, відгуки, коментарі, план розвитку. Електронні портфоліо дозволяють інтегрувати мультимедіа, метадані та хронологію змін, що робить їх зручними для супервізії та атестації.

Оцінювання рефлексії та інтеграції в освітній процес має бути формувальними і критеріально орієнтованими: глибина аналізу, зв'язок з

теорією, практична застосовність висновків і план дій. Має сенс поєднувати індивідуальні консультації з груповим обміном досвідом, використовуючи щоденники та портфоліо як основу для супервізії та наставництва. Для впровадження в практику дії, можна встановити регулярність записів (мінімум раз на тиждень); навчити структурувати записи через шаблони і підказки; інтегрувати портфоліо у модулі оцінювання та практикуми; забезпечити етичні правила (толерантність в контактах, анонімізація матеріалів тощо); проводити супервізійні сесії для обговорення рефлексій і планування наступних кроків.

Інтеграція цифрових інструментів – застосування баз даних, мультимедійних ресурсів для організації пошуку та обробки інформації.

Цифрові інструменти перетворюють традиційну підготовку фахівців дошкільної галузі на динамічний, доказово орієнтований процес: вони полегшують пошук літератури, організацію колективної роботи, збирання емпіричних даних і візуалізацію результатів. Практичне впровадження вимагає системного підходу до вибору сервісів, навчання користувачів і безпеку даних.

Наукові бази даних і електронні бібліотеки дають доступ до рецензованих статей, методичних матеріалів і монографій; навчити студентів критично оцінювати джерела та користуватися менеджерами бібліографії (збереження метаданих, формування списків за DSTU).

Мультимедійні ресурси і симулятори дозволяють робити відео-аналіз занять, створювати інтерактивні сценарії, симуляції педагогічних ситуацій, завдяки яким можна відпрацьовувати рішення в безпечному середовищі й фіксувати траєкторії рішень для подальшого аналізу. За допомогою *баз даних практики і аналітичних дашбордів* зберігаються результати спостережень, опитувань, портфоліо; здійснення аналітики допомагає виявляти тренди, «сигнали ризику» та ефективність педагогічної діяльності.

Наведемо приклад **практичних робочих сценаріїв**, які є дієвим в організації самостійної науково-пошукової діяльності майбутніх фахівців дошкільної галузі: 1) *Літературний огляд + e-портфоліо*, коли студент формує бібліографічну добірку в електронній бібліотеці, зберігає артефакти в портфоліо й пов'язує їх з компетентностями; викладач дає формувальний фідбек у LMS; 2) *Симуляція – міні-дослідження*: студенти збирають дані (чек-листи, відео-фото-матеріали), аналізують (таблиці, діаграми) і презентують результати як мультимедійну доповідь; 3) *Колаборативні кейси*: групи студентів працюють зі спільними матеріалами, фактами, документами, ведуть журнал спостережень, використовують відео-зв'язок та зберігають підсумки в загальній базі кейсів.

Ефективність використання інноваційних підходів, технологій і методів організації самостійної науково-пошукової діяльності майбутніх фахівців дошкільної галузі забезпечується низкою **педагогічних умов** таких як: мотиваційна підтримка студентів через практично значущі завдання; наставництво викладача як фасилітатора, що спрямовує, але не домінує у процесі пошуку необхідної навчальної (наукової) інформації; оцінювання процесу, а не лише результату, з урахуванням креативності та самостійності; створення

інформаційно-цифрового середовища, що забезпечує доступ до актуальних наукових ресурсів [2; 3].

Отже, інноваційні підходи до організації самостійної науково-пошукової діяльності майбутніх фахівців дошкільної галузі сприяють формуванню дослідницької компетентності, розвитку критичного мислення та готовності до професійної діяльності в минливих умовах сьогодення. Перспективним напрямом для більш глибокого вивчення є використання ситуаційного моделювання у підготовці фахівців дошкільної освіти, що відповідає сучасним викликам освіти [4].

Список використаних джерел

1. Олексієнко В. В., Кошель В. М., Юрченко Н. В. Використання інноваційних технологій для самовдосконалення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в професійній діяльності : посібник. Чернігів : Національний університет «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка, 2019. 156 с.

2. Інноваційні практики наукової освіти : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (Київ, 11-16 грудня 2024 р.). Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. 1014 с.

3. Як LMS підтримує педагогічну освіту: сучасні рішення для майбутніх вчителів. URL: <https://7sky.ua/blog/how-lms-supports-pedagogical-education-modern-solutions-for-future-teachers/>

4. Shulyhina, R., Danylchenko, O., Osadcha, M., Tumanova, Y., Boiarchuk, A., & Ahiliar Tukler, V. (2025). Metodología de modelación situacional en el proceso educativo de la educación superior. *Revista Conrado*, 21(105), e4440. Recuperado a partir de: <https://conrado.ucf.edu.cu/index.php/conrado/article/view/4440/4110>